

LIVET VED FJORDEN

LIVET VED FJORDEN

Oldtiden med nye øjne

Oldtiden er vores fælles udspring. Vi er rundet af årtusindernes skiftende livsbetingelser, og vi forstår os selv på baggrund af de historier, vi fortæller om vores fjerne fortid. Nogle gange kan vi føle os helt tæt på manden, der fældede skov med stenøksen, eller kvinden, der lagde guld-smykket i søen som en gave til guderne. Andre gange er fortidsmennesket så langt fra os, at vi ikke noget sted på jorden i dag ville møde så fremmedartede skikke og tankesæt.

Fund og oldsager forandrer sig ikke, men det gør vores forståelse af dem og vores syn på de samfund, som de indgik i. Meget har ændret sig siden 1990'erne, hvor Museum Østjyllands eksisterende Oldtidsudstilling i Randers så dagens lys. Vores viden er blevet større, og vores forståelse af oldtiden på Randersegnen har udviklet sig. Det samme har vores syn på tidssvarende formidling og brugernes adfærd. Derfor planlægger Museum Østjylland at gennemføre en total omlægning af den nuværende oldtidsudstilling og lave en moderne, nyskabende iscenesættelse af vores spændende historier og enestående fund. Vi ønsker med en ny oldtidsudstilling at byde publikum indenfor til et nyt møde med oldtidens mennesker og deres livsvilkår. Der igennem vil vi invitere til refleksion over forskelligheder og ligheder, dengang og nu, og til, at man som besøgende retter et blik på sig selv – med nye øjne.

Landskabet omkring Randers Fjord fortæller sin egen helt særlige historie. Det er skabt af istidens bræer og vandmasserne, der fulgte ved isens afsmeltning. De frugtbare jorde og enge omkring fjorden har altid været attraktive bosættelsesområder, og fjorden har til alle tider været en færdselsåre og et trafikalt knudepunkt for mennesker, der mødtes eller drog ud i verden.

Livet ved Fjorden

Museum Østjylland er et nytænkende lokalmuseum, og det er ambitionen, at den kommende udstilling er nyskabende på nationalt plan, men forankret i vores særlige historie på lokalt plan. Udstillingens overordnede titel er "Livet ved Fjorden", og det er livet og landskabets forandringer omkring Randers Fjord, der fungerer som gennemgående forankring for udstillingens historier. De lokale geografiske betingelser vil være en fællesnævner til alle tider, og publikum vil kunne møde oldtiden på deres helt egen plet i verden. Men samtidig var oldtidens samfund ikke lukkede om sig selv, og der trækkes hele tiden tråde ud til den store verden.

Udstillingen koreograferes så der hele vejen igennem er et overordnet greb, der skal afspejle et menneskes livsforløb med de tre vigtigste overgangsfaser: Fødsel, overgangen til voksenlivet og døden. Vi vil med scenograferede elementer i udstillingen visualisere dette greb, så der i stenalderafsnittet vil være en scene, der beretter om et menneskes fødsel, mens bronzealderafsnittet vil rumme en scene om overgangen til voksenlivet, og jernalderen vil i en scene markere overgangen til døden. Dette greb er udtænkt fordi, det vil skabe en dramaturgisk rød tråd i udstillingen, men også fordi vi ønsker at vise de livsvilkår, som er grundlæggende for os alle fra oldtid til nutid og ind i fremtiden.

Mød uroksen!

Ved ankomsten til udstillingen mødte du en kort visuel introduktion til landskabets forandringer fra nutiden og tilbage til oldtiden ved Randers Fjord. Du er kommet igennem en kold, hvid passage, hvor du mærkede istidens fygende vind. Nu træder du ind til den varme tætte urskov, som voksede omkring Randers Fjord i jægerstenalderen.

Fornemmelsen i rummet er tæt og varm og du får lyst til at gå på opdagelse. Et sted kan du forsøge at sammensætte din menu, som levede du i jægerstenalderen. Du kan også finde det helt rigtige redskab til at fælde et træ eller skrabe skind, når du undersøger de små montrere, der er bygget ind i træstammerne. Så kommer du til en hytte. Her udspiller sig en historie om et barn, der fødes, og livet, der tager sin begyndelse.

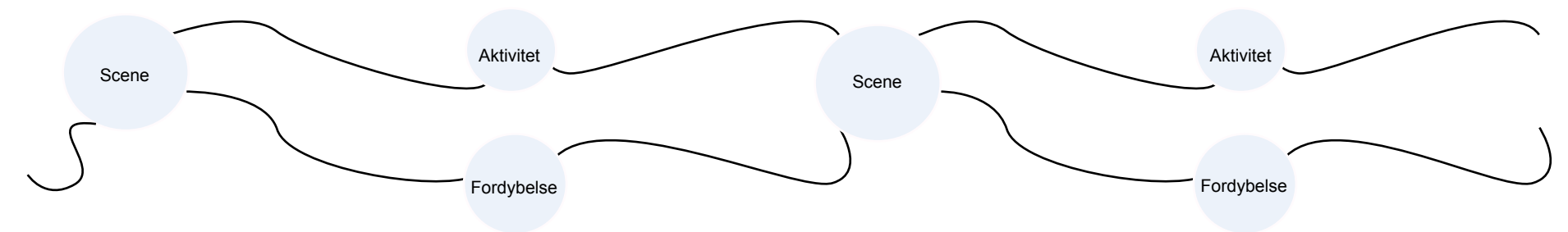
Et sted kan du prøve kræfter med stenalderjægerens fysiske udfordringer i jagten på skovens største byttedyr – uroksen. Fra den tætte skov ledes du ud til den åbne Fjord, hvor du kan sejle i en stammebåd og møde fjordens dyreliv.

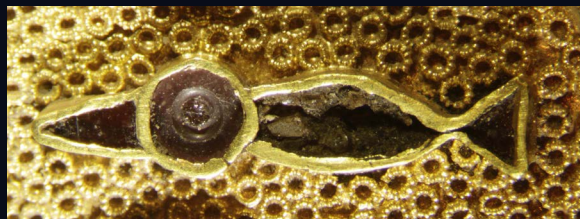
Ligesom vi allerede har gjort i en lang række projekter, vil vi inddrage fagpersoner inden for teater, kunst og arkitektur mm. i tilrettelæggelsen af de iscenesatte udstillingsdele. Vi ønsker at skabe stemninger og refleksioner.

Fødslen – livet – døden

Som i det omstående eksempel på et udstillingsafsnit ønsker vi at skabe en udstilling med dramatiske sceneskift og sansemættede rum. Men samtidig ønsker vi at skabe rolige passager, der indbyder til at tage ophold i udstillingen eller til at fordybe sig i detaljerne ved en enkelt genstand. For at binde forløbet sammen vil der være nogle ankerpunkter i udstillingen, som går igen fra afsnit til afsnit og skaber struktur og overblik for den besøgende. Det overordnede greb – livsforløbet – vil flettes ind i udstillingen, således af fortællingen om fødslen og livets begyndelse vil være en del af stenalderafsnittet i form af hytte-installationen beskrevet ovenfor. I bronzalderen vil en anden installation fortælle om overgangen til voksenlivet og om rejser ud i verden, mens jernalderafsnittets installation vil fortælle om livets afslutning. Eksempelvis igennem billedfortællingen på vores interaktive runesten, hvor Eskild omkommer i havet.

Nogle genstande og fund er så enestående, at de fortjener plads til fordybelse i tekniske detaljer, fundhistorie og forskningsresultater. Andre genstande bliver fremhævet som ikoner, hvor ud fra almen menneskelige historier om livet fra fødsel til død fortælles.

Fantastiske fund

Alle gode historier i udstillingen tager udgangspunkt i nøje udvalgte genstande, fundsteder og arkæologiske resultater. En række ikoniske genstande er valgt ud for hvert udstillingsafsnit, hvor ud fra historierne fortælles, og det overordnede greb understøttes:

- **Uroksekranie** ("Fødslen" – Historien om de tidligste tider)
- **Flintsegl/økse** ("Barndommen" – Historien om agerbrugets første skridt)
- **Ragekniv/pincet/tatovérnål** ("Voksenlivet" – Historien om rejserne ud i verden og dannelse af identitet)
- **Lerkar/torshammer/økse** ("Døden" – Historien om rejsen til dødsriget, og om afslutningen på oldtiden og fødslen af en ny religion – kristendommen)

Men ud over disse ikoner er der andre og endnu mere spektakulære fund, som den verdenskendte Mejlgård-køkkenmødding fra Ertebøllekulturen, moseliget Auningkvinden eller det nytilkomne unikke guldfund fra Spentrup. Omkring sådanne fund vil vi skabe et rent fokus på fundet i sig selv og give plads til fordybelsen i tekniske detaljer, fundhistorie og forskningsresultater.

Vi ønsker at inddrage mange stemmer og ”fagligheder” og forestiller os én eller flere stationer i udstillingen, hvor personlige stemmer og ansigter hver især bidrager med nye vinkler til de samme emner, og derved også skaber forskellige indgange for den besøgende. Eksempelvis kunne temaet jagt være ledsaget af forskellige personers udtalelser; jægeren, arkæologen, antropologen, vildtkonsulenten osv. Samtidig vil vi skabe mulighed for, at den besøgendes egen stemme og blik på temaet også kan indlejres i sådanne stationer.

Tag ophold

Vi vil gerne imødekomme vores besøgendes behov for at stoppe op og fordybe sig eller for at fordøje indtrykkene. Opholdene kan tage form på forskellig måde. Den besøgende kan slå sig ned og fordybe sig i særligt spændende fund. Eksempelvis har museet allerede eksperimenteret med dybdegående formidling af det videnskabelige arbejde i forbindelse med analyser af Auningkvindens dragt, rekonstruktionen af hendes ansigt mm. Men der vil også være mulighed for at stoppe op og lade sig forføre af et stykke fiktion, som det kendes fra museets nye tiltag med filmatiseringen af små fortællinger fra oldtiden i projektet ”På besøg i jernalderlandsbyen”. Ophold kan også foregå gennem aktiviteter, hvor den besøgende tager en udfordring op og prøver kræfter med uroksejagt eller vrider hjernen for at sammensætte den mest optimale jernaldermenu. I det hele taget vil vi gerne lægge op til en legende og humoristisk formidlingsform.

Udstillingen kan opleves på forskellige måder alt efter hvilket spor, du følger. Måske kommer du alene og har god tid til at fordybe dig i "nørdscoret" den ene dag. Måske har du dit barnebarn i hånden næste gang, du kommer, og sammen prøver I "børnescoret". Der vil være nye muligheder for hver gang, du besøger udstillingen.

Oldtid for alle

Vores nye oldtidsudstilling skal afspejle Museum Østjyllands særlige "DNA". Det er blandt andet kendetegnende for museet, at vi gør os umage for at imødekomme alle målgrupper. De senere år har vi gennem en lang række projekter arbejdet med formidling af oldtiden rettet mod forskellige målgrupper. Projektet "Museet som mødested" havde til formål at udforske det brugerinddragende aspekt i forhold til oldtidsformidling generelt. Skolematerialet "Møde mod oldtiden" er skræddersyet til moderne oldtidsformidling for skolebørn, mens en brugerundersøgelse med et snævert fokus på de unge og det igangværende projekt "Billedfortælling med Magiske sprækker" for børn på 3-7 år er direkte målrettet specifikke brugergrupper. Derudover arbejder museet med inddragelsen af frivillige og med nye tiltag for børn med særlige behov og for handicappede.

I den nye oldtidsudstilling vil vi arbejde med spor, der kan appellere til forskellige typer af brugere. Det vil således være muligt at følge et "nørdscore", et "børnescore" og måske kønsspecifikke spor eller mere tematiske spor. Vi har god erfaring med formidling, der taler til alle sanser, og ved, at det er vigtigt at stimulere både det visuelle, auditive og taktile og at skabe gennemtænkt, intelligent interaktivitet. Denne variation i formidlingsformer vil være helt central i den nye oldtidsudstilling.

Budget

Udgifter

Løn og honorarer

Indholdsproduktion	1.610.000
Design og udstillingsopbygning	1.508.000
Projektledelse	289.000
Konservering og montering	343.000
PR.	74.000
IT-teknisk bistand	600.000

Materialer mm.

Montrer1	.500.000
Belysning	500.000
Øvrige materialer	200.000
IT, hardware	750.000
IT, software	1.500.000
Foto og film	100.000
Lyd, lyddesign, lyttestationer	150.000
Design og bygning af modeller	500.000
Rekonstruktioner	100.000
Alarm	250.000
Børneaktiviteter/undervisningsm.	100.000
Grafisk design og produktion	300.000
Tryksager	200.000
Oversættelse	30.000
Illustrationer	100.000
Markedsføring og pr	175.000
Rejser, transport og forsikring	250.000

Udgifter i alt	11.129.000
----------------	------------

Finansiering

Museum Østjylland	974.000
Randers Kommune	2.000.000
Aarhus 2017	2.500.000
Fonde	5.655.000

Finansiering i alt	11.129.000
--------------------	------------

Organisation, finansiering og tidsplan

Museum Østjylland er et af de få danske museer, som har egen projekterende og udførende udstillingsafdeling. Med museets udstillingsarkitekt i spidsen koordinerer vi derfor selv design, indholdsproduktion og opbygning af udstillingerne.

Det samlede budget for udstillingerne er godt 11 mio. kr., jf. detaljeret budget. Budgettet omfatter dels honorering af akademisk og teknisk personale og konsulenter, dels materialer, montrer, lys, IT mv. til udstillingens fysiske opbygning.

Projektet finansieres af en kombination af Museum Østjyllands egne midler, støtte fra Randers Kommune, støtte fra Aarhus 2017 og støtte fra private fonde. Den samlede støtte fra private fonde forventes at være 5.6 mio. kr., Randers Kommune forventes at støtte med 2 mio. kr., Aarhus 2017 forventes at støtte med 2,5 mio. kr., mens Museum Østjyllands eget bidrag vil være knap 1 mio. kr. Udstillingen ”Livet ved fjorden” forventes at åbne ultimo 2017 og være en del af fejringen af Århus som europæisk kulturhovedstad 2017.

Om Museum Østjylland

Museum Østjylland blev skabt ved en fusion af Djurslands Museum, Museet for Syddjurs og Kulturhistorisk Museum Randers i 2011. Museet er et af Danmarks største lokalmuseer.

Museum Østjylland driver besøgssteder i Randers, Ebeltoft og Grenaa og havde lige knap 144.000 besøgende i 2013. Museet omsatte i 2013 for knap 31 mio. kr. og har en medarbejderstab, der tæller omkring 75 ansatte fordelt på ca. 55 årsværk.

Museum Østjylland arbejder ud fra strategien "Museum Østjylland for alle", som er vedtaget af museets præsidium i 2014, som og dækker perioden frem til 2018. Det helt centrale element i strategien er projektering og opbygning af nye udstillinger i museets bygninger i Grenaa og Randers. Det er nye udstillinger, hvor der er vægt på tilgængelighed for alle og inddragelse af brugerne i udviklingen af formidlingen.